

Scientific Journal

VIRTUS

#42, March, 2020
published since 2014

2020

ISSN 2410-4388 (Print)
ISSN 2415-3133 (Online)

Scientific Journal *Virtus*
Issue # 42, March, 2020
Published since 2014

*Recommended for publication by the Council of
NGO "Sobornist" (the proceedings No.7 March 31, 2020).*

Founder: Scientific public organization
"Sobornist" (Ukraine).

Publisher: Center of Modern Pedagogy "Learning
Without Borders" (Canada).

Partners:

- ✚ Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine);
- ✚ Lugansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine);
- ✚ Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine);
- ✚ SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);
- ✚ Consortium for Enhancement of Ukrainian Management Education (Ukraine);
- ✚ Pomeranian Academy in Slupsk (Poland);
- ✚ Baku Islamic University (Azerbaijan);
- ✚ University of the town of Nish (Serbia);
- ✚ Zielonogorski University (Poland);
- ✚ Center of Modern Pedagogy "Learning Without Borders" (Canada).

Virtus: Scientific Journal / Editor-in-
Chief M.A. Zhurba – March # 42,
2020. – 227 p.

Editor-in-Chief:

Zhurba M.A., Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Deputy Editor-in-Chief:

Kuzmichenko I.O., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Humanities of SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine);

Talishinski E.B., Ph.D., associate professor, Head of the Department of Public Disciplines of the Baku Islamic University (Azerbaijan);

Starichenko E.V., Head of Analytical Department of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yu.V., Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).

Journal Indexing:

✓ **Google Scholar** is a freely accessible web search engine that indexes the full text or metadata of scholarly literature across an array of publishing formats and disciplines. The Google Scholar index includes most peer-reviewed online academic journals and books, conference papers, theses and dissertations, preprints, abstracts, technical reports, and other scholarly literature, including court opinions and patents. Google Scholar's database contains roughly 389 million documents including articles, citations and patents making it the world's largest academic search engine.

✓ **Scientific Indexing Services (SIS) (USA)** is academic database which provides evaluation of prestigiousness of journals. The evaluation is carried out by considering the factors like paper originality, citation, editorial quality, and regularity & international presence.

✓ **Citefactor (USA)** is a service that provides access to quality controlled Open Access Journals. The Directory indexing of journal aims to be comprehensive and cover all open access scientific and scholarly journals that use an appropriate quality control system, and it will not be limited to particular languages or subject areas.

✓ **ResearchBib** is open access with high standard indexing database for researchers and publishers. Research Bible may freely index journals, research papers, call for papers, research position.

✓ **Scientific Journal Impact Factor (SJIFactor)** is an international, recognized platform for promoting scientific achievements, as well as supporting publishers and scientific communities interested in state-of-the art research activities in innovation and applied science areas.

Journal «Virtus» has been positively evaluated in the SJIF Journal Master List evaluation process. **SJIFactor = 4,494.**

✓ **Directory of Research Journal Indexing (DRJI)** is to increase the visibility and ease of use of open access scientific and scholarly journals thereby promoting their increased usage and impact. DRJI supply champion has access to global-renowned content in all discipline areas including magazine and journal articles. DRJI advocate, educate, and provide the central resource for indexing.

✓ **International Innovative Journal Impact Factor (IIJIF)** – academic database was organized with the aim of creating an open platform for scientific research around the world. IIJIF provides the necessary communication of scholars, editors, publishers and conference organizers, through its exclusive services: provides indexing of scientific journals (calculates the impact factor), forms a list of national/international conferences and journals.

Certificate of Mass Media Registration:
KB № 21060-10860P from 24.11.2014 p.

Journal Editorial Staff Contact Information.
e-mail: virtustoday@gmail.com
website: <http://virtus.conference-ukraine.com.ua>

© Authors of the Articles, 2020.

© Scientific Journal «Virtus», 2020.

Editorial Board:

Aliyeva S.I., Ph.D., professor, Institute of History National Academy of Sciences of Azerbaijan (Azerbaijan).

Aliyeva S.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyeva Y.N., Ph.D., associate professor, Baku State University (Azerbaijan).

Aliyev M.N., Ph.D., professor, Baku State University (Azerbaijan).

Arslan C.H., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Bohonkova J.A., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Chyzhova O.M., Ph.D., professor, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine).

Ciftci S.S., Ph.D., associate professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

De Serio B., Ph.D., professor, University of Foggia President of AIM (Italy).

Dombi-Fáy A., prof. dr., CSc, PhD, dr. hab., Professor of Pedagogy, Faculty of Education Hungary, Szeged University "Juhász Gyula" (Hungary).

Drachuk O.P., Ph.D., associate professor, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya (Ukraine).

Fóris-Ferenczi R., Ph.D., associate professor, Docent, Vice-dean, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Hamarta E.S., Ph.D., professor, Necmettin Erbakan University (Turkey).

Jovanovic P., Ph.D., professor, University of the town of Nish (Serbia).

Kalko I.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Karabacak N.N., Ph.D., associate professor, Recep Tayyip Erdogan University (Turkey).

Karlovitz J.A., Ph.D., associate professor, Óbuda University (Hungary).

Kasyanova O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kasyanova V.A., Ph.D., associate professor, Institute of Chemical Technologies Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Komarevtseva I.A., Ph.D., professor, SE «Lugansk State Medical University» (Ukraine).

Korotkova E.A., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Kravchuk O.O., Ph.D., professor, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute (Ukraine).

Mennell S., Ph.D., professor, University College Dublin (Ireland).

Mihailovic S., Ph.D., professor, Institute of Serbian Culture Pristina-Leposavic (Serbia).

Moskalyova L.Yu., Ph.D., professor, Melitopol Bogdan Khmelnytsky State University (Ukraine).

Okulicz-Kozaryn W., dr.hab., MBA, Member of the International Scientific Association of Economists and Jurists "Consilium" (Switzerland).

Pagava O.V., Ph.D., associate professor, Luhansk Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education (Ukraine).

Parlar Ali, Ph.D in Pharmacology, Assistant Professor, Medical Faculty, Department of Pharmacology, Adiyaman University (Turkey).

Pashayeva A.N., Ph.D., senior researcher at the Philosophy Institute of NA of AR, Baku (Azerbaijan).

Polishchuk O.P., Ph.D., professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Polovyi M.A., Ph.D. in History, D.Sc. in Political Science, professor, Vasyl Stus Donetsk National University (Ukraine).

Potapenko E.V., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine).

Sapenko R., Ph.D., professor, Zielonogorski University (Poland).

Semaniuk V.Z., D.Sc., Associate Professor, Ternopil National Economic University (Ukraine).

Shpak D.O., Ph.D., associate professor, Mykolajiv branch of Kiev National University Culture and Arts (Ukraine).

Radchenko O.V., Ph.D., professor, Pomeranian Academy in Slupsk (Poland).

Rohit Kumar Verma, B.com.L.L.b, Poet & Researcher, Writer, Institute of Law Jiwaji Univeristy (India).

Shchudlo S., Ph.D., professor, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine).

Stoffa Ján, prof. Ing., DrSc., emeritus professor, Palacký University in Olomouc (Czech Republic).

Stoffová V., prof. Ing., CSc., Ph.D., Department of Mathematics and Informatics, Faculty of Education, Trnava university in Trnava (Slovakia).

Svintsitska O.I., Ph.D., associate professor, Zhytomyr Ivan Franko State University (Ukraine).

Szamosközi I., dr., professor, the Faculty of Psychology and Educational Sciences, Department of Applied Psychology of the Babeş-Bolyai University (Romania).

Takács M., prof. dr., Ph.D., professor, Hungarian Language Teacher training Faculty, University of Novi Sad, Subotica (Serbia).

Torgyik Ju., Ph.D., professor, Kodolányi János College (Hungary).

Tsyurupa M.V., Ph.D., professor, National University of Defense of Ukraine (Ukraine).

Ustymenko-Kosorich O.A., Ph.D., professor, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University (Ukraine).

Vveinhardt J., Ph.D., professor, Vytautas Magnus University, Lithuanian Sports University (Lithuania).

Yeremenko A.M., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

Zhurba A.M., Ph.D., associate professor of International Academy of Personnel Management (Ukraine).

Zavatskaya N.Yev., Ph.D., professor, Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University (Ukraine).

The authors of materials are responsible for plagiarism, accuracy of the represented facts, quotes, figures and surnames. Editorial staff reserves the right for insignificant editing and reduction and also literary revision of the articles (with preservation of the main conclusions and style of the author). The editorial board of the journal may not share world outlook of the authors.

CONTENT**PHILOSOPHY**

Dymchuk A.V.
FREEMASONRY SOCIAL DOCTRINE PHILOSOPHICAL
FOUNDATIONS (BASING ON J.G. FICHTE «PHILOSOPHY
OF FREEMASONRY. LETTERS TO CONSTANT»))..... 12

Kaskiv O.V.
THE KOBRYN SYNOD OF 1626 – THE SOURCE
OF THE PARTICULAR LAW OF THE UGCC 17

Samchuk L.S.
SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF TENDENCIES
OF LANGUAGE PREPARATION FOR FOREIGN
CITIZENS AT THE PREPARATION SECTION
OF THE HIGHER EDUCATION INSTITUTION 20

PEDAGOGY. PSYCHOLOGY

Varnavska I.V.
COMMUNICATIVE ABILITIES IN THE CONTEXT
OF THE PROFESSIONAL CHOICE OF GRADUATES 24

Bilyavska T.M.
ACCENTOLOGICAL LITERACY AS A CONDITION
OF QUALITATIVE LANGUAGE TRAINING FOR
FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS 28

Golovchenko O.I.
ENGAGING THE FUTURE PHARMACISTS
IN SELF-STUDY IN ORGANIC CHEMISTRY
USING DISTANCE LEARNING TOOLS 32

Demianenko O.Ye., Rakovs'ka M.A.
THE FORMATION OF A PROFESSIONALLY
MOBILE PERSONALITY OF THE FUTURE TEACHER
IN THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS..... 38

Dudko N.V.
FEATURES OF MODELS OF THE PEDAGOGICAL
PROCESS IN MODERN EDUCATIONAL SYSTEMS..... 42

Zadorozhna L.V.
IMPLEMENTATION OF A COMPETENCE APPROACH
TO THE STUDY OF LIFE, ACTIVITIES AND ROLE
OF EXCELLENT PERSONALITIES IN SCHOOL
HISTORICAL EDUCATION 47

Kapinus O.S., Okaievych A.V., Lashta R.B.
THE POTENTIAL OF REFLEXIVE MECHANISMS
IN THE PROCESS OF PROFESSIONALIZATION
OF A FUTURE OFFICER 50

Kovalchuk N.V., Smerechak L.I.
FEATURES OF PROFESSIONAL ORIENTATION
WORK OF THE SOCIAL TEACHER..... 54

Kramarenko T.V.
THE EFFECTIVENESS OF E-MAIL IN LEARNING
A FOREIGN LANGUAGE BY STUDENTS OF
DIFFERENT SPECIALTIES 57

Kurienkova A.V.
THE ISSUE OF SOCIAL COMPETENCE FORMATION
IN PRESCHOOL CHILDREN WITH INTELLECTUAL
DISABILITIES IN THE PROCESS OF ROLE-PLAYING
GAMES OF SOCIAL ORIENTATION..... 61

Perederii O.L.
EFFICIENT PERSONNEL STRATEGY AS A
REQUIRED COMPONENT OF EDUCATIONAL
ESTABLISHMENT DEVELOPMENT 65

Perepelytsia K.Y.
WEB QUEST TECHNOLOGY USING IN THE
PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING 69

Petrushkevich I.I.
SPORT TRAINING OF SINGLE COMBAT FIGHTERS 73

Popadych O.O.
LEGAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN:
THE MAIN FORMS OF WORK OF PRESCHOOL
INSTITUTIONS WITH PARENTS 77

Rezunova O.S.
WAYS OF DEVELOPING STUDENTS READING
SKILLS DURING PREPARATION FOR ENGLISH
ENTRANCE EXAM 81

Skrytska N.V., Nykyforuk T.M.
ABOUT THE ISSUE OF TEACHING COURSE
«HISTORY OF UKRAINE AND UKRAINIAN
CULTURE» FOR FOREIGN STUDENTS 85

Sokolovska O.S.
V.O. SUKHOMLYNSKYI ON THE FORMATION
OF A HEALTHY LIFESTYLE IN SENIOR
PRESCHOOL CHILDREN..... 89

Udovychenko I.V.
PROBLEMS INTEGRATION OF NATURAL
SCIENTIFIC AT GEOGRAPHY LESSONS IN
SENIOR PROFILE HIGH SCHOOL 94

Filimonova T.V.
TECHNOLOGIES OF INTERACTIVE LEARNING
IN THE PROCESS OF PREPARATION OF
FUTURE PRIMARY EDUCATION PROFESSIONALS 96

Khubetov O.V.
PECULIARITIES OF THE IMPACT OF THE COGNITIVE
FACTORS ON THE ADAPTATION OF THE UNEMPLOYED
IN THE SHORT-TERM TRAINING OF THE NEW
PROFESSIONAL ACTIVITY..... 100

Tsurkan M.V.

UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE:
STAGES OF DISCIPLINE FORMATION 103

Shapoval S.I.

LIGHT ATHLETICS (SPORT ORIENTATION) 107

PHILOLOGY

Voloshyn M.V., Odarchuk N.A.

ROLE PLAY AS A MEANS OF FORMING PRIMARY
AND SECONDARY STUDENTS' FOREIGN
LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE
AT THE FOREIGN LANGUAGE LESSONS 112

Yefymenko T.M.

STUDING OF CROSS-LANGUAGE INTERFERENCE
IN THE SOCIAL, PSYCHOLOGICAL
AND LINGUISTIC ASPECTS 115

Kandiuk-Lebid S.V.

CHARACTERISTICS SYSTEM AND MEANS
OF MAKING IMAGES IN MEMUARIOS OF
THE FIRST DECADES OF THE XIX CENTURY 118

Marchuk S.M.

THE GENESIS OF THE POETIC TRAVELOGUE 123

Overchuk O.B.

A REFLECTION OF CONCEPTUAL INFORMATION
BLACK CULTUREME IS NIGHT IN THE
POETICAL DISCOURSE B.-I. ANTHONYCH 127

Pertseva V.A.

FUNCTION OF LITERARY DETAILS IN THE
STORY OF GALINA TRYLLIS «ELASHKA» 131

Prybluda L.M.

METONYMY AS A MEANS OF SECONDARY
NOMINATION REALIZATION 135

Cherednychenko V.P.

LEXICAL AND STRUCTURAL CHANGES IN THE
TRANSLATION OF THE NOVEL FRANZ KAFKA'S
«EIN LANDARZT» 139

Sharova T.M.

SCHEMATIC WAYS OF REPRODUCING THE
WORLD IN THE DIMENSION OF THE CANON
OF SOCREALISM (ON THE MATERIAL
OF CREATIVITY OF KOSTYA GORDIENKO) 142

HISTORY

Bohatchuk S.S.

THE HUMAN RIGHTS MOVEMENT OF THE
60'S – IN THE EARLY 90'S OF THE XX CENTURY
IN THE HISTORY OF UKRAINIAN INDEPENDENCE 145

Bryvko M.V.

«PEST LINE» IN TEACHERS' EDUCATION
AND UPBRINGING WORK (ON THE MATERIALS
OF ARCHIVE-CRIMINAL CASES) 151

Gubka O.O.

ARCHIVAL MATERIALS OF THE DESIGNER OF
SPACE ROCKET TECHNOLOGY V.M. KOVTUNENKO
AT THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF
UKRAINE AND THE RUSSIAN ACADEMY OF SCIENCES 155

Datskiv I.B., Vizniak Y.Y.

UKRAINIAN-LITHUANIAN RELATIONS OF
MODERNITY IN THE HUMANITARIAN AREA
AT THE END OF THE XX – EARLY OF THE XXI CENTURY 161

Kmin A.O.

FEATURES OF SPECIALISTS' TRAINING OF MORAL
AND PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN THE ARMED
FORCES OF THE WORLD LEADING COUNTRIES 166

**STATE ADMINISTRATION AND LAW.
POLITOLOGY**

Andrusiv L.M., Dohotar M.V.

INTERNATIONAL LEGAL REGULATION
OF THE TORTURE PROHIBITION 170

Bobrytskyi L.V.

IMPROVEMENT OF LEGISLATION AS A
CONDITION OF THE EFFICIENCY OF PUBLIC
GOVERNANCE IN SOFTWARE NATIONAL
SECURITY OF UKRAINE 173

Karkovska V.Ya.

METHODICAL ASPECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION
EFFICIENCY IN CONDITIONS OF FORMATION OF
MECHANISMS OF PERSONNEL SECURITY 177

Krivoshey V.M.

MODERNIZATION OF STATE POLICY IN THE
SPHERE OF SOCIAL-PSYCHOLOGICAL ADAPTATION
PARTICIPANTS OF MILITARY ACTION IN UKRAINE 182

Meiko O.V.

ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS
OF STATE REGULATION OF ORGANIZATIONAL
AND STAFF STRUCTURES OF BORDER SUBSIDIARIES 186

Nischymna S.O.

ENVIRONMENTAL TAXATION IN UKRAINE 190

Torichniy V.O.

THE SUBJECT AND OBJECT COMPONENT OF THE
MECHANISM OF PUBLIC ADMINISTRATION IN
THE FIELD OF INFORMATION SECURITY 193

Tucha V.V.

TRANSFORMATION OF THE REGIONAL
ELITE AS A NECESSARY CONDITION FOR
STRATEGIC DEVELOPMENT OF THE STATE 197

Khmyrov I.M.

THE ADVANTAGES OF STATE SUPPORT OF
INTRODUCTION AND USE OF MODERN E-LEARNING
SYSTEMS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION 201

Chizhova O.M.

THE INTERCONNECTION OF THE SOCIAL DEMOCRATIC
PARADIGM AND POLITICAL PRAGMATISM 204

ECONOMICS

Bahley R.R., Rublevych V.

CURRENT APPROACHES TO RISK MANAGEMENT
OF INTERNATIONAL CORPORATIONS 207

Bondarenko O.M., Hurenko D.S.

AUDIT OF PAYROLL CALCULATIONS 212

Demianchuk I.A., Koval L.A., Lishchuk N.V., Kozak S.V.

EVALUATION OF THE IMPACT OF THE TAX
SYSTEM ON ECONOMIC GROWTH OF UKRAINE 216

Kostiunik O.V., Derkach O.S.

WAYS OF AVOIDANCE AND REDUCTION
OF DEBT AND PAYMENT DEBT 220

Savchuk L.M.

CORPORATE CULTURE IN THE SYSTEM
OF RECRUITMENT MARKETING 223

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ

Димчук А.В. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ДОКТРИНИ МАСОНСТВА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРАЦІ Й.Г. ФІХТЕ «ФІЛОСОФІЯ МАСОНСТВА. ЛИСТИ ДО КОНСТАНА»)	12
--	----

Каськів О.В. КОБРИНСЬКИЙ СИНОД 1626 РОКУ – ДЖЕРЕЛО ПАРТИКУЛЯРНОГО ПРАВА УГКЦ.....	17
--	----

Самчук Л.С. СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	20
---	----

ПЕДАГОГІКА. ПСИХОЛОГІЯ

Варнавська І.В. КОМУНІКАТИВНІ ЗДІБНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ВИБОРУ СТАРШОКЛАСНИКІВ	24
--	----

Білявська Т.М. АКЦЕНТОЛОГІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК УМОВА ЯКІСНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	28
--	----

Головченко О.І. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ З ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	32
---	----

Дем'яненко О.Є., Раковська М.А. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МОБІЛЬНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	38
---	----

Дудко Н.В. ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЕЙ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМАХ	42
--	----

Задорожна Л.В. РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ, ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЛІ ВИДАТНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ В ШКІЛЬНІЙ ІСТОРИЧНІЙ ОСВІТІ	47
---	----

Капінус О.С., Окаєвич А.В., Лашта Р.Б. ПОТЕНЦІАЛ РЕФЛЕКСИВНИХ МЕХАНІЗМІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА	50
--	----

Ковальчук Н.В., Смеречак Л.І. ЗМІСТ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА	54
---	----

Крамаренко Т.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	57
--	----

Куренкова А.В. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ У ПРОЦЕСІ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ	61
--	----

Передерій О.Л. ЕФЕКТИВНА КАДРОВА СТРАТЕГІЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	65
---	----

Перепелиця К.Ю. ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	69
--	----

Петрушкевич І.І. СПОРТИВНА ПІДГОТОВКА ЄДИНОБОРЦІВ	73
---	----

Попадич О.О. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: ОСНОВНІ ФОРМИ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З БАТЬКАМИ	77
---	----

Резунова О.С. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ ЕВІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	81
---	----

Скрицька Н.В., Никифорук Т.М. ЩОДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТА «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	85
---	----

Соколовська О.С. В.О. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	89
--	----

Удовиченко І.В. ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИРОДНИЧИХ НАУК НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ В СТАРШІЙ ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ	94
---	----

Філімонова Т.В. ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	96
---	----

Хубетов О.В. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ КОГНІТИВНИХ ЧИННИКІВ НА АДАПТИВНІСТЬ БЕЗРОБІТНИХ ПРИ КОРОТКОСТРОКОВОМУ НАВЧАННІ НОВІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	100
--	-----

Цуркан М.В.

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА:
ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ 103

Шаповал С.І.

ЛЕГКА АТЛЕТИКА (СПОРТИВНА ОРІЄНТАЦІЯ) 107

ФІЛОЛОГІЯ

Волошин М.В., Одарчук Н.А.

РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ ТА СЕРЕДНІХ КЛАСІВ
НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ 112

Єфименко Т.М.

ВИВЧЕННЯ МІЖМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ
У СОЦІАЛЬНОМУ, ПСИХОЛОГІЧНОМУ
І ЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТАХ 115

Кандюк-Лебідь С.В.

СИСТЕМА ПЕРСОНАЖІВ ТА ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ
ОБРАЗІВ МЕМУАРНОГО ТЕКСТУ ПЕРШИХ
ДЕСЯТИЛІТЬ ХІХ СТОЛІТТЯ 118

Марчук С.М.

ГЕНЕЗА ПОЕТИЧНОГО ТРАВЕЛОГУ 123

Оверчук О.Б.

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
ЧОРНИЙ КУЛЬТУРЕМОЮ НІЧ У ПОЕТИЧНОМУ
ДИСКУРСІ Б.-І. АНТОНИЧА 127

Перцева В.А.

ФУНКЦІЇ ХУДОЖНЬОЇ ДЕТАЛІ
В ПОВІСТІ ГАЛИНИ ТРИЛІС «ЕЛІШКА» 131

Приблуда Л.М.

МЕТОНІМІЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ
ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ 135

Чередниченко В.П.

ЛЕКСИЧНІ ТА СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У ПЕРЕКЛАДІ
НОВЕЛИ ФРАНЦА КАФКИ «EIN LANDART» 139

Шарова Т.М.

СХЕМАТИЧНІ ШЛЯХИ РЕПРОДУКУВАННЯ СВІТУ
У ВИМІРІ КАНОНУ СОЦРЕАЛІЗМУ (НА МАТЕРІАЛІ
ТВОРЧОСТІ КОСТЯ ГОРДІЄНКА) 142

ІСТОРІЯ

Богатчук С.С.

ПРАВОЗАХИСНИЙ РУХ 60-Х –
НА ПОЧАТКУ 90-Х РР. ХХ СТ. В ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ 145

Бривко М.В.

«ШКІДНИЦЬКА ЛІНІЯ» ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ УЧИТЕЛІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ
АРХІВНО-КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ) 151

Губка О.О.

АРХІВНІ МАТЕРІАЛИ КОНСТРУКТОРА РАКЕТНО-
КОСМІЧНОЇ ТЕХНІКИ В.М. КОВТУНЕНКА
В НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ТА РОСІЙСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК 155

Дацків І.Б., Візняк Я.Я.

УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ВІДНОСИНИ
СУЧАСНОСТІ У ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ
НАПРИКІНЦІ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ. 161

Кмін А.О.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗБРОЙНИХ СИЛ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ 166

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВО. ПОЛІТОЛОГІЯ

Андрусів Л.М., Доготар М.В.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ
ЗАБОРОНИ КАТУВАННЯ 170

Бобрицький Л.В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 173

Карковська В.Я.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ
ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ 177

Кривошей В.М.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
АДАПТАЦІЇ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ 182

Мейко О.В.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ШТАТНИХ
СТРУКТУР ПРИКОРДОННИХ ПІДРОЗДІЛІВ 186

Ніщимна С.О.

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ 190

Торичный В.А.

СУБЪЕКТНО-ОБЪЕКТНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ
МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ
В СФЕРЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ 193

Туча В.В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕЛІТИ
ЯК НЕОБХІДНА УМОВА СТРАТЕГІЧНОГО
РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ 197

Хмыров И.М.

ПРЕИМУЩЕСТВА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ
ВНЕДРЕНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ
СИСТЕМ ЭЛЕКТРОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ 201

Чижова О.М.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ПАРАДИГМИ ТА ПОЛІТИЧНОГО ПРАГМАТИЗМУ 204

ЕКОНОМІКА

Баглей Р.Р., Рублевич В.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ
МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ 207

Бондаренко О.М., Гуренко Д.С.

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ ПО ОПЛАТІ ПРАЦІ 212

Дем'янчук І.А., Коваль Л.А., Ліщук Н.В., Козак С.В.

ОЦІНКА ВПЛИВУ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ
НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ 216

Костюнік О.В., Деркач О.С.

ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ ТА ЗМЕНШЕННЯ
ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ 220

Савчук Л.М.

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ
МАРКЕТИНГУ ПЕРСОНАЛУ 223

УДК 811.161.21'42

Оверчук О.Б.,

к.філол.н., доцент кафедри українознавства Харківського національного університету внутрішніх справ,
elenaovercuk@gmail.com

Україна, м. Харків

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЧОРНИЙ КУЛЬТУРЕМОЮ НІЧ У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ Б.-І. АНТОНІЧА

У статті розглядається питання типізації та систематизації у складі колірного концепту різномірних елементів, які належать до нього на основі здатності постійно чи випадково виражати колірну ознаку. На прикладі дискурсу одного із найяскравіших представників поетичної моделі світу ХХ століття Б.-І. Антоніча досліджуються способи і механізми передачі концептуальної інформації чорного кольору його типовим прототипом – культуремою ніч. Визначається її роль у культурній парадигмі, мовній картині світу, структурі самого концепту, в образній мікросистемі митця.

Ключові слова: поетичний дискурс, концепт, культура, колоратив, чорний, ніч, Б.-І. Антоніч.

Постановка проблеми. У лінгвістичних працях останніх десятиліть особливу увагу приділено створенню концепції співвідношення мови і мислення та способів відображення в мові знань про світ. Чималий інтерес на цьому тлі завдяки своєму семантичному багатству, активності використання, різноманітності джерел походження і психологічній значущості для людини становить розгалужена система назв кольорів. Адже колір є однією із основних категорій культури, оскільки відбиває унікальну інформацію про колорит навколишнього світу, особливості історичного розвитку різних етнічних традицій, специфіку поетичного сприйняття довкілля [1, с.109].

І хоча дослідженню феномена кольору взагалі та колірних лексем як особливої лексико-семантичної групи зокрема присвячені наукові розвідки Г. Воробйова, С. Григорук, С. Єрмоленко, Ш. Жаркинбекової, Л. Ковтун, А. Критенко, Л. Савченко, Л. Ставицької, О. Решетнікової, Л. Полубіченко та ін., питання типізації та систематизації у складі окремої мікросистеми кольору різномірних елементів, які належать до неї на основі здатності постійно чи випадково передавати колірну ознаку, тобто колірного концепту, та способів відображення ними інформації досі залишається відкритим, чим і обумовлюється **актуальність** роботи.

Мета статті. Наше дослідження присвячене вивченню способів і механізмів передачі концептуальної інформації **чорного** кольору культуремою **ніч** у поетичному дискурсі Б.-І. Антоніча, що певною мірою продовжує тенденцію розгляду ідіостиля митця у світлі новітніх пошуків та напрямків українського мовознавства.

Повернувшись на початку 90-х років ХХ століття після тривалого забуття, Б.-І. Антоніч став одним із чи не найбільш досліджуваних, проте його спадок і сьогодні є предметом пильної уваги науковців, із-поміж яких Ю. Андрухович, С. Гординський, М. Жулинський, М. Ільницький, М. Ласло-Куцюк, В. Моренець, В. Махно, М. Неврлий, Д. Павличко, І. Руснак, Л. Стефановська та ін. Адже його творчий доробок завдяки своїй глибокій філософській тематиці й проблематиці, оригінальності поезики, самобутності стильових рис та різноманітності жанрів, залишається відкритим для нових прочитань і

осмислень, «які не заперечують попереднього читацького досвіду, а навпаки, доповнюють його новими відтінками, іншими ракурсами бачення» [2, с.134].

Виклад основного матеріалу. Концептуальний зміст колірних слів, як зауважує А. Вежицька, зумовлений їх зв'язком із прототипами – типовими носіями колірної ознаки. Так, у свідомості людей прототипом для білого кольору може бути сніг та день, для синього – небо, для зеленого – рослинність, для червоного – вогонь та кров [3, с.250-251]. Для **чорного** кольору одним із таких прототипів стала культура **ніч**, що у фольклорній та художній свідомості традиційно реалізується в образі **чорної ночі**. Уживаючись для позначення частини «доби від заходу до сходу сонця, з вечора до ранку» [4, с.429] та передаючи ознаку «кольору сажі, вугілля, найтемніший, протилежне **білий**» [5, с.354], концентруючи у собі етнокультурні, міфологічні й народно-психологічні уявлення, **ніч** виступає універсальним інструментом для розуміння концептуальної специфіки **чорного** та займає особливе місце як в українській культурній традиції, так і в тій концептуальній картині світу, яка вимальовується на фоні української поезії першої третини ХХ століття.

Образу **ночі** та типовому для неї епітету **чорний** належить провідне місце і в поетичному дискурсі Б.-І. Антоніча. **Ніч** у нього взагалі трактується як один із основних аспектів людського існування, «що виступає тлом для функціонування поетичної уяви як прояв іншої сторони людської свідомості, як опозиція денному світу, світу реального з його звичними уявленнями та нормами» [6, с.52]. А тому **чорна ніч** в образній системі митця відзначається багатоманітністю форм та способів передачі, стає основою для асоціацій, пов'язаних із метафоричними та символічними переосмисленнями колірної ознаки, особливою просторово-часовою категорією, інтерпретації якої часто виходять за усталені межі.

Як еталон **чорного**, образ **ночі** в поетичному мовленні Б.-І. Антоніча найчастіше реалізується з базовим для нього колірним значенням, що може набувати додаткових конотацій «неосяний світлом»: «Тоді виходжу в **чорну ніч** на танок, деру очима тень гляджу зорі» [7, с.66]; «негативний», «сумний»: «**Ніч темна, олив'яна, зимна, люта, чорна**, лиш вітер обертає хмар важенні

жорна» [7, с.83]; «безпросвітний», «важкий»: «Коли довкола **ніч є чорна**, життя важке, неначе жорна, а серце з болю мліє, приходиш ти надіє» [7, с.284] тощо.

Як бачимо, сполучаючись із експресею **чорний**, за якою згідно з теорією В. Тернера завдяки здатності позначати скорочені чи концентровані галузі психологічного досвіду людини [8, с.75] традиційно закріплене значення негативних емоцій, культурема **ніч** і сама стає їх еквівалентом, узагальненим символом болю, гніву, журби, страху, горя тощо. Зауважимо, що таке сприйняття ночі як експлікатора негативної емоційної сфери в ментальному світі людини спостерігається практично в усіх етнокультурах. Проте в українській культурній традиції образ **чорної ночі** може набувати і нетипових для нього позитивних характеристик. Так, у контексті: «Турботи, радощі, омани, кохання, зрада, **ночі тьмяні і сіроокеє дівча**» [7, с.100], – спостерігається заміщення колірної ознаки символікою позитивної емоційної оцінки, реалізація натомість семантики «ніч кохання».

Поетичне мовлення, беручи до уваги загальну тенденцію до значущості образу **чорної ночі**, породжує цілу низку символізованих формул, в основі яких знаходяться зорові, слухові, функціональні, предметні, духовні, зовнішні та внутрішні аналогії. Природа їх полягає в постійному порівнянні або віддзеркаленні речей зовнішнього (предметного) світу в людському внутрішньому (духовному) світі, оскільки обидва мають спільне джерело і реалізуються у свідомості як результат впливів, з одного боку, психічного на фізичне, а з другого, – фізичного на духовне. Показовим тут може бути і поетичний дискурс Б.-І. Антонича.

Наприклад, схожість кольору **ночі** та **вугілля**, як слів-еталонів для **чорного**, дає можливість використовувати названі лексеми для порівняння у контексті: «**Північ чорна, наче вугіль, ходить тінь по площі Юра**» [7, с.133]. Подібність еталонів порівняння за наявності того ж денотата зумовлена функціонуванням у національній мові невеликої кількості колірних компаративних одиниць із семою «чорний», зрозумілих для всіх її носіїв. Однак на відміну від звичайної, повсякденної мови, поетичний дискурс допускає відкритість для нових варіантів одиниць такого типу, що є результатом наявності в ній значної кількості символічних рівнів.

Нерідко в основі порівняльних сполук можуть лежати поетизовані міфологічні уявлення ліричного героя про навколишній світ, зорієнтовані на національно-культурні стереотипи. Так, у процесі метафоризованого відбиття реальності ночі, зокрема нічного неба, Б.-І. Антонич порівнює його з **чорним буйволом**, у рогах якого знаходиться місяць: «**Чають урочища мокравин, цвіль кадить рудим пожаром, а ніч, як чорний буйвол, в рогах місяць – шерсті віхоть**» [7, с.211]. Це спричинене впливом землеробської свідомості, для якої було характерним переносити предмети і явища свого культу на небо. У багатьох культурах бик (буйвіл) ототожнювався з богами сонця і місяця. Зокрема, у давньогрецькій культурі він уявлявся зооморфним образом Зевса, його земним аспектом, а слов'янський бог тварин Велес зображувався саме в образі **чорного бика**. [9, с.42]. Наведені факти дозволяють зробити висновок, що співвідношення нічного неба з **чорним биком** (**буйволом**), є не просто вит-

вором творчої уяви поета, а уособленням первісного досвіду всього людства, що й досі живий у лінгвокультурній моделі світу, етнознаком української нації. Адже взаємодія фізичного та метафізичного (космічного) у свідомості людини спонукає її мислити образами, внаслідок чого докільля, підключаючись до духовної сфери, зазнає в людській свідомості символізації.

Поетична творчість, головною ознакою якої є образність, вдало використовує таке уявлення про докільля. Це зумовлює появу в межах дискурсу Б.-І. Антонича численних оригінальних авторських метафор, де **ніч** виступає своєрідною міфологемою: «**По хвилях вітри сновигають, заблукані, і ніч виїжджає з-за обрію темряви повозом**» [7, с.62]; «**Поплили над світом чорні води ночі. Спати йди. Година пізня**» [7, с.127]. Як бачимо, у поетичному мовленні, що є деякою мірою підсвідомою формою діяльності, спостерігається збереження таких універсальних категорій морфологізованої символізації дійсності.

Проте зміна міфологічного типу мислення, розширення світогляду й у зв'язку з цим зміна культурних акцентів спричиняє необхідність «оновлення» таких типових моделей сприйняття дійсності. При чому саме в художньому тексті їхня подальша рефлексія набуває нового звучання. Так, беручи за основу зооморфний морфологізований образ **ночі – чорного буйвола**, Б.-І. Антонич засобами емоційно-образного мислення трансформує його у **чорного лева**: «**До сонця стіп скривавлених вітри один по однім ляжуть, і ніч, мов чорний лев, пробуджена на шанці вислухо**» [7, с.186]. Суб'єктивно-образне сприйняття ночі виражається через оксюморонну сполуку, оскільки у природі **чорних левів** не існує, що засвідчує виразні екзистенційні тенденції у процесі відтворення об'єктивного (реального) світу. Це ще раз підтверджує сприйняття людиною ночі як ворожого і таємного начала та вплив такої тенденції на трактування її природного кольору (**чорного**) як універсального психофізичного символу негативної емоційної оцінки.

Подальшої еволюції зазнає образ **чорної ночі** у складі індивідуально-авторських метафоричних конструкцій, де він набуває конкретного естетичного значення, втрачаючи разом із тим свою семантичну одновимірність. Таємничість **ночі** для людини, здатність укривати, ховати все живе, вбирати в себе енергетику життя, краса нічного неба спричиняє виникнення складних асоціативних зв'язків, не можливих, на перший погляд, у реальному світі. Унаслідок цього **чорна ніч** в образній мікросистемі Б.-І. Антонича з традиційним для української культури трактуванням постає в новому словесно-образному визначенні: «**Чай процідивши, попроцавшись, розходимось. Ніч – чорна мушля, ті самі зорі в ній, що завжди, той самий захват серце душить**» [7, с.158]; «**Слимак з ебену, темна мушля, і вухо ночі – лійка чорна, і пахоці духмяні душать, мов пальці на кларнеті горла**» [7, с.154]. Розширення образної парадигми **ночі** відбувається за рахунок фізичної колірної властивості **чорного** вбирати в себе всі існуючі в природі барви. На основі здатності об'єктів порівняння виконувати подібну функцію у предметному світі й виникають аналогії **чорна ніч – слимак з ебену, мушля, лійка**.

Сприймаючи *ніч* як окрему метафізичну категорію, Б.-І. Антонич намагається охопити всі її можливі аспекти, природні вияви, характеризувати її вплив на космічну світобудову, біологічну та духовну сутність людської особистості та соціуму. *Ніч* для нього – не лише частина доби, а й час, коли реальне зливається з ірреальним, втрачаються межі між природним і надприродним, а тому реальність уночі сприймається поза часом та простором, що дає можливість вичленувати в ідеалізованій дійсності важливі категорії буття, абсолютні істини. І єдиною константою, своєрідним «каталізатором» цих понять у проекції на українську культурну парадигму залишається для поета *чорний* колір ночі, що в системі суб'єктивно-об'єктивних відношень його творчості стає філософською категорією, психофізичною ознакою сенсу буття ліричного героя та людства в цілому.

Ніч в образному мисленні Б.-І. Антонича постає то *чорним стягом*, символіка якого наповнена тривогою, небезпекою, смутком, невдоволенням похмурою дійсністю життя: «Сьогодні вже не так, не так: складніше життя, і, наче чорний стяг, шумить над серцем кожна ніч» [7, с.109]; то Біблією: «Весь день над віщим джерелом на варті, а ніч – мов біблія червона й чорна» [7, с.138]. При цьому образ ночі-Біблії виникає в уяві поета внаслідок ідеалізації ним цієї частини доби як важливої життєвої категорії, що поєднує в собі, подібно до джерела вічних духовних істин, книги Буття Біблії, життя і смерті, земну пристрасть та неземні почуття. Як бачимо, перехід від зовнішнього (видимого) світу в духовну сферу здійснюється не лише через образ міфологізованої, сакральної для християнської культури книги, а й за логікою фольклорної символіки, в якій поєднання *червоного* та *чорного* кольорів асоціюється з національними етичними цінностями.

Уява поета створює нічні пейзажі, які вражають багатством несподіваних живописних асоціацій, причому кольорна ознака в них може виражатися опосередковано через зорові асоціації: «Обвечоріло. Обкурилось, мов сто кадилиць, ніч димить. Кружалом сонце покотилось назустріч місяцеві й тьмі» [7, с.106]. Домінантною рисою наведеного образу-порівняння стає схожість кольору *чорної ночі* з сажею чи кіптявою. Ілюзія горіння великої кількості кадилиць створює не лише враження необхідної кольорної тональності ознаки *чорний*, а й оригінальний образ *ночі*.

Колірна гама нічних пейзажів доповнюється індивідуально-авторськими утвореннями з компонентом *чорний*: «Сліпуче-чорний вугіль ночі, глибоко і серця шахта, природи дно – дно таємниці й неба синє лоно» [7, с.243], в яких кольорна ознака стає активним складником природної та ментальної сфер, уособленням провідної концепції творчості Б.-І. Антонича – концепції біологізму. Він «утверджує єдність світу, космосу, підпорядкованого законам природного саморозвитку, і включає людину в мудре коло життя як органічну частину природи», адже «законо біосу однакові для всіх, їм підвладний і мікро- і макрокосмос – рослини, звірі, зорі, люди» [10, с.418]. Саме тому природне і людське, духовне та матеріальне переплітаються у світовідчутті поета.

Такий космологізм автора збагачує аналізовану парадигму екзотичними для української традиції образами

ночі, в основі яких лежать асоціативні зв'язки. Наприклад: «*Пронахчене, духовне чорне золото ночей пустині, просвітлене пурпурою, розбавлене у сіть мозаїк*» [7, с.138]. Перифрастичний вислів *чорне золото*, як правило, співвідноситься з поняттям нафти чи вугілля. Однак в основі асоціації ночі з *чорним золотом* лежить усе ж таки, на нашу думку, ототожнення золота з піщаними пустельними ґрунтами жовтого (у поетичному варіанті – золотого) кольору. Колірною ж ознакою *чорний* вказує на період (ніч), у який відбуваються описувані події.

Висновки. Як бачимо, образна мікросистема Б.-І. Антонича становить замкнене коло, де образ *ночі*, як своєрідної метафізичної категорії буття, є одним із провідних. Уживаючись для передачі концептуальної інформації *чорного* він відповідає загальним лінгвокультурним уявленням про нього та не виходить за межі традиційного діапазону значень, хоча і дещо розширюється за рахунок переакцентуалізації та появи нових образних категорій. Причому творча уява поета настільки багата, що схожі образи, реалії та деталі повторюються щоразу в нових комбінаціях і метаморфозах, а тому застосовують, на наш погляд, особливого розгляду на тлі поетичної традиції першої третини ХХ сторіччя.

Література

1. Жаркынбекова Ш.К. Моделирование концепта как метод выявления этнокультурной специфики / Ш.К. Жаркынбекова // Материалы IX Конгресса МАПРЯЛ. – Братислава, 1992. – С.107–112.
2. Зубрицька М. Топос молитви у творчості Б.І. Антонича та його рецепційне навантаження / М. Зубрицька // «Мистецтво творять шал і розум». Творчість Богдана Ігоря Антонича: рецепції та інтерпретації: збірник наукових праць. – Львів, 2011. – С.134–144.
3. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая; Пер. с англ. – Москва: Русские словари, 1997. – 416 с.
4. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. – Київ: Наукова думка, 1974. – Т. 5. – 840 с.
5. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. – Київ: Наукова думка, 1980. – Т. 11. – 699 с.
6. Книга А. Образ ночі в поезії Богдана Ігоря Антонича / А. Книга // Магістеріум. – 1999. – Вип. 2: Літературознавчі студії. – С.50–55.
7. Антонич Б.-І. Поезії. «Бібліотека поета» / Б.-І. Антонич. – Київ: Рад. письменник, 1989. – 454 с.
8. Тернер В. Цветовая классификация в ритуалах Ндембу: Проблема невербальной классификации / Тернер В. // Символ и ритуал. – Москва: Наука, 1983. – С.71–103.
9. Энциклопедия символов, знаков, эмблем / Авт.-сост.: В. Андреева и др. – Москва: Локид: Миф, 2000. – 556 с.
10. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. / За ред. В.Т. Дончика. – Київ: Либідь, 1994. – Кн. 1. – 784 с.

References

1. Zharkynbekova Sh.K. Modelirovanie kontsepta kak metod vyizavleniya etnokulturnoy spetsifiky / Sh.K. Zharkynbekova // Materialy IX Kongressa MAPRYAL. – Bratislava, 1992. – S. 107–112.
2. Zubritskaya M. Topos molitvi u tvorchosti B.I. Antonicha ta yogo retseptsyne navantazhennya / M. Zubritskaya // «Mistetstvo tvoryat shal i rozum». Tvorchist Bogdana Igorya Antonicha: retseptsyi ta interpretatsyi: zbirk naukovih prats. – Lviv, 2011. – S. 134–144.

3. Vezhbitskaya A. *Yazyk. Kultura. Poznanie* / A. Vezhbitskaya; *Per. s angl.* – Moskva: Russkiye slovari, 1997. – 416 s.

4. *Slovnnyk ukrayinskoyi movy: v 11 tt.* / AN URSR, Instytut movoznavstva; za red. I.K. Bilodida. – Kyiv: Naukova dumka, 1974. – T. 5. – 840 s.

5. *Slovnnyk ukrayinskoyi movy: v 11 tt.* / AN URSR, Instytut movoznavstva; za red. I.K. Bilodida. – Kyiv: Naukova dumka, 1980. – III. 11. – 699 s.

6. Knyga A. *Obraz noch i v poeziiy Bogdana Igorya Antonycha* / A. Knyga // *Magisterium*. – 1999. – Vyp. 2: *Literaturoznavchii*

studii. – S. 50-55.

7. Antonych B.-I. *Poeziyi. «Biblioteka poeta»* / B.-I. Antonych. – Kyiv: Rad. pysmennyk, 1989. – 454 s.

8. Terner V. *Tsvetovaya klassifikatsiya v ritualakh Ndembu: Problema neverbalnoy klassifikatsii* / Terner V. // *Simvol i ritual*. – Moskva: Nauka, 1983. – S. 71-103.

9. *Entsiklopediya simvolov, znakov, emblem* / Avt.-sost. V. Andreyeva i dr. – Moskva: Lokid: Mif, 2000. – 556 s.

10. *Istoriya ukrayinskoyi literatury XX stolittya: U 2 kn.* / Za red. V.G. Donchyka. – Kyiv: Lybid, 1994. – Kn. 1. – 784 s.

Overchuk O.B.,

Candidate of Philology Sciences, Associate Professor, head of Ukrainian studies chair of the Karkiv National University of Internal Affairs, elenaoverchuk@gmail.com

Ukraine, Kharkiv

A REFLECTION OF CONCEPTUAL INFORMATION BLACK CULTUREME IS NIGHT IN THE POETICAL DISCOURSE B.-I. ANTHONYCH

In the article the question of typification and systematization is examined in composition the colour concept of heterogeneous elements that belong to him on the basis of ability constantly or by chance to express a colour sign. On the example of the discourse of the representative of the poetic model of the world of the XX century B.-I. Antonich researches the ways and mechanisms of transmitting conceptual information of black color by his typical prototype – culture of the night. Her role is determined in a cultural paradigm, language picture of the world, structure of concept and in a vivid microsystem of poet.

Key words: poetic discourse, concept, cultureme, color, black, night, B.-I. Antonich.

